

KATAKAL

Ročník V.

3. 11. 2024

Číslo: 45

31. NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

R.: Milujem Ťa, Pane, ta moja sila.

Mk 12, 28b - 34

Jeden zo zákonníkov pristúpil k Ježišovi a spýtal sa ho: „Ktoré prikázanie je prvé zo všetkých?“

Ježiš odpovedal: „Prvé je toto: ‚Počuj, Izrael, Pán, náš Boh, je jediný Pán. Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily!‘ Druhé je toto: ‚Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého!‘ Iného, väčšieho prikázania, ako sú tieto, niet.“

Zákonník mu vrazil: „Dobre, Učiteľ, správne si povedal: ‚Jediný je a okrem neho iného niet; a milovať ho z celého srdca, z celého rozumu a z celej sily‘ a ‚milovať blížneho ako seba samého‘ je viac ako všetky zápalné a ostatné obety.“

Keď Ježiš videl, že odpovedal rozumne, povedal mu: „Nie si ďaleko od Božieho kráľovstva.“

A už sa ho nik neodvážil vypytať.

Zákonník, ktorý pristupuje k Ježišovi, aby sa ho pýtal na to, ktoré z prikázaní je prvé, je svetlá výnimka. Nepristupuje k Ježišovi, aby ho pokúšal, alebo skúšal, ale preto, lebo počul, ako interpretoval Písmo.

S Ježišom sme sa od minulej nedele presunuli z Jericha do Jeruzalema. Preskočili sme niekoľko evanjeliových statí a stali sme sa svedkami Ježišovho rozhovoru s jedným zo zákonníkov. Ježiš po svojom slávnostnom vstupe do Svätého mesta vstúpil do chrámu a vyháňal z neho kupcov a peňazomencov. Vysvetlil to slovami: „Nie je napísané: ‚Môj dom sa bude volať domom modlitby pre všetky národy? A vy ste z neho urobili lotrovský pelech.‘ Hneď nato nám evanjelista prezrádza, aké reakcie toto jeho konanie vyvolalo: „Keď to počuli veľkňazi a zákonníci, hľadali spôsob, ako ho zabiť.“

Na druhý deň si tieto dve skupiny vyhľadali Ježiša v chráme, prizvali si k sebe ešte starších a pýtali sa ho, na základe akej autority si dovoľuje takto konať. Ježiš k svojej odpovedi pridá podobenstvo o zlých vinohradníkoch.

Aj tu nám evanjelista dovoľuje nahliadnúť do ich myslí a srdc: „A chceli ho zajať, len sa báli zástupu. Vybadali totiž, že to o nich povedal toto podobenstvo.“ Evanjelista dodáva ešte jeden dôležitý detail: „Nechali ho teda a odišli.“ Zdá sa, že odišli až na jedného, toho zákonníka z dnešného evanjelia. Z liturgie sa totiž nedozvieme, že ten pristúpil k Ježišovi preto, lebo počúval, ako Ježiš diskutoval so skupinami, ktoré k nemu vyslali aj jeho kolegovia. Svoju otázku o prvom prikázaní Ježišovi položí po tom, ako „videl, že im dobre odpovedal.“

Zákonníci s veľkňazmi a staršími predstavujú sumár židovskej náboženskej moci vtedajšej doby. Veľkňazi mali „pod palcom“ rituálny život. Boli to predovšetkým oni, ktorí mali najväčší záujem na tom, aby kolotoč obiet v chráme fungoval čo najlepšie – prinášalo im to prácu a najmä zisk, a to predovšetkým v čase najväčších sviatkov, kedy sa počet obyvateľov Jeruzalema zniekoľkonásobil. V tejto stati sa nachádzame práve v blízkosti Paschy. Pútnici si so sebou zvieratá potrebné na obeť kvôli veľkým vzdialenostiam priniesť nemohli, a preto si ich kupovali priamo na mieste; samozrejme, aj s patričnou sviatočnou, a vzhľadom na polohu Jeruzalema, aj s vysokohorskou prirážkou. Je teda jasné, že to najmä veľkňazov vyviedlo z miery, keď im Ježiš svojím „upratovaním“ v chráme siahol na biznis.

Zákonníci boli iná skupina. Doslovne by sme výraz, ktorý sa pre nich používa, mohli preložiť ako „pisári.“ V Ježišovej dobe už bol ich úrad oddelený od toho kňazského. Časom sa tak stalo práve kvôli tomu, že kňazi sa často stali skorumpovanými. Ako to ich označenie dáva tušiť, boli najvzdelanejšou časťou ľudu a venovali sa predovšetkým štúdiu Písma, zvlášť Tóry, čiže Zákona.

Boli zároveň odovzdávateľmi tradície ústnej Tóry. S tým teda súvisí aj ich úloha výkladu Zákona v jeho všetkých podobách (preto teda náš výraz „zákonník“). S výkladom Zákona súvisí aj úloha súdiť, a preto boli aj niektorí z nich spolu s veľkňazmi členmi Veľrady.

Na rozdiel od veľkňazov, s ktorými sa podľa Markovho evanjelia Ježiš stretol až v Jeruzaleme pred svojou smrťou, so zákoníkmi sa Ježiš dostával do sporu často. Zväčša to skončilo tak, že ľud obdivoval Ježišov spôsob výkladu Písma. Spomeňte si napríklad na evanjelistovu poznámku hneď zo začiatku Ježišovej verejnej činnosti: „I žasli ľudia nad jeho učením, lebo ich [Ježiš] učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákoníci.“

Ak máme toto všetko pred očami, zákoník z dnešného evanjelia je vzácnou výnimkou. Neodíde od Ježiša so svojimi kolegami, keď im adresoval tvrdé podobenstvo. Zostáva počúvať a to, čo ho zaujme na Ježišovi, je práve oblasť, v ktorej on sám bol odborníkom: výklad Písma. Pripomeňme si znova, že práve preto, že Ježiš odpovedá dobre, sa aj on pýta Ježiša na prvé, v zmysle najdôležitejšie, prikázanie. Ježiš jeho úprimnosť vníma, a preto mu aj odpovedá úprimne a nie v hádankách ako jeho „koaličným partnerom“ keď sa ho pýtali na pôvod jeho authority.

S Ježišovou interpretáciou sa úplne stotožňuje a dodá zaujímavú vec. Zákoník vyjadruje presvedčenie, že láska k Bohu a k blížnemu „je viac než všetky zápalné a ostatné obety.“ Čo by mu na túto poznámku asi povedali jeho spojenci veľkňazi? Zdá sa, že aj tomuto zákoníkovi pomaly dochádza, o čo v skutočnosti ide pri túžbe veľkňazov a ostatných zákoníkov zbaviť sa Ježiša a o čo ide Ježišovi, keď vykladá Písmo.